

KUK'un KAYNAĞI VE GEÇMİŞİYLE İLGİLİ KISA BAZI BİLGİLER

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI (KUK) örgütünün geçmişi ve kaynağı TÜRKİYE-KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİ-Sİ'ne (T-KDP) dayanıyor. T-KDP 20. yüzyılın ikinci yarısında Kuzey Kürdistan'da (Türkiye Kürdistan'ı) kurulan ilk Kürt politik örgütüdür. T-KDP 1965'te kuruldu, dolayısıyla KUK, 25 yıllık geçmişiyle bugün Kuzey Kürdistan'da varolan ulusal-demokratik örgütler içinde en uzun tarihe sahip olan bir örgüttür.

T-KDP/KUK hareketinin geçmişi, kurulduğundan bugüne kadar geçirdiği ideolojik, politik ve örgütsel gelişme süreci bakımından şu dönemlere ayırıyor: 1) 1965-1977 T-KDP Dönemi. 2) 1977-1981 T-KDP/KUK Dönemi. 3) 1981-1991 KUK Dönemi. Bu dönemleri de kendi içinde ara bazı dönemlere ayırmak mümkündür. Örneğin, 1965-1971, 1971-1973, 1973-1975, 1975-1977 ve 1981-1986, 1986-1991 dönemleri. T-KDP/KUK örgütünün geçmişinde bu dönemlerin her birinin kendine özgü özellikleri vardır ve her dönem kendi içinde önemli gelişme ve değişimlere yolaçan birer süreçtir.

1965-1977 T-KDP DÖNEMİ:

T-KDP'nin kuruluş hazırlıkları "49'lar Olayı"na (1959) kadar dayanıyor. T-KDP'yi kuran kadroların Irak, İran, Suriye, Lübnan ve Avrupa'daki Kürt siyasi örgütleri ve önde gelen Kürt şahsiyetleriyle yakın ilişkileri vardı. 14 Temmuz 1958'de Irak'ta gerçekleşen devrim ve Mustafa Barzani ve arkadaşlarının 12 yıllık bir aradan sonra Sovyetler Birliği'nden geri dönmeleri ardından Kürt Ulusal Hareketinin çekim merkezi Güney Kürdistan'a (Irak Kürdistan'ına) kaymıştı. Irak'ta kısa süren geçici bir özgürlük döneminden sonra 1961'de Kürt Ulusal Hareketi yeniden başladı. Güney Kürdistan'da başlayan silahlı Kürt ihtilali Kuzey Kürdistan halkını ve yurtsever kadroları derinden etkiliyordu. Kuzey Kürdistan, Irak'ta yeniden başlayan Kürt ihtilalinin önemli bir cephe gerisiydi. I-KDP ve Güney Kürdistan Ulusal Hareketiyle yakın ilişkiler içinde olan dönemin önde gelen bazı yurtseverleri 1963'te Silopi'de "KDP EŞGÜDÜM KOMİTESİ"ni kurdular. Aralarında bugün hayatta olmayan Av. Faik BUCAK ile Sait ELÇİ (ikisi de şehit oldular) ve Ömer TURAN'ın da bulunduğu ve bugün hayatta olan (.....) gibi yurtsever-demokrat kadroların yer aldığı bir grup uzun bir tartışma ve hazırlık döneminden sonra 1965 yılında T-KDP'yi kurdu.

T-KDP, ulusal kaynaklı bir hareket olup, Kürt halkının uzun yıllar alan ulusal-demokratik mücadelesinin bir ürünüydü. T-KDP'yi yaratan Kürdistan ve Kürt halkının içinde bulunduğu o günkü tarihi, siyasi, iktisadi, kültürel vb. koşullardır. T-KDP, 1970'li yılların ortalarında uluslararası bazı ideolojik ve siyasal merkezlerin Kuzey Kürdistan'daki yansımaları olarak ortaya çıkan veya Türk Solu'nun Kuzey Kürdistan'daki birer karikatürü olarak kurulan ve model olarak dışardan Kürdistan'a taşınan örgütlerin tersine, Kürdistan toplumunun o günkü gelişkinlik düzeyine denk düşen ulusal-demokratik bir hareket olarak doğdu. T-KDP'yi ve Onun devamı ve mirasçısı olan KUK'u diğer Kürt politik örgütlerinden ayıran en önemli özelliklerden biri de budur.

T-KDP'nin kuruluşu Kuzey Kürdistan'ın yakın tarihinde çok önemli bir siyasal gelişmedir. T-KDP'nin kuruluşuyla Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusal hareketi yeni bir döneme girmiştir. Bu partinin kuruluşuyla bir yandan Kuzey Kürdistan'da uzun süren bir sessizlik dönemi fiilen aşılmış, diğer yandan bu parçada da Kürdistan Ulusal Demokratik Hareketi çağdaş anlamda siyasal bir partiye kavuşmuştur. Bu gelişme Türk devleti tarafından dikkatle izlenmiş ve devlet yeni bazı tedbirlere yönelmiştir. T-KDP'nin 1965 yılında yapılan Kuruluş Kongresi'nde (Toplantısında) Parti Genel Sekreterliği'ne Av. Faik BUCAK (1919-1966) getirilmişti. Daha kuruluşunun ilk yıllarında Türk devleti T-KDP'nin önder kadrolarına karşı fiziki imha dahil, her yola baş vurdu. İlerici, yurtsever-demokrat ve çağdaş bir aydın olan Av. faik BUCAK 6 Temmuz 1966'da MİT tarafından katledildi. Bu olayla T-KDP ilk şehidini verirken, Kürt halkı da değerli bir ulusal önderini kaybetti. Av. Faik BUCAK'ın şehit olması ardından T-KDP Genel Sekreterliği'ne Sait ELÇİ getirildi. Sait ELÇİ "49'lar" (1959) ve "23'ler Olayı"nda (1963) yer alan dönemin önde gelen Kürt aydın ve ulusal önderlerinden biriydi.

T-KDP, kuruluşundan 1970 ortalarına kadar dönemin tek politik örgütü olarak Kürdistan'da ciddi bir çalışma yürüttü. Dr. Sait KIRMIZI-TOPRAK'ın (Dr. Şwan'ın) 1971'de kurduğu "Türkiye (de) KDP" Onun ölümünden sonra başsız kaldı ve isim değiştirerek yeniden örgütlenmeye başladığı 1975-76'ya kadar ciddi bir faaliyet gösterememişti. T-KDP Kürdistan'da toplumun çeşitli kesimlerinden geniş bir yurtsever kitleyi bir araya getirerek örgütlenme alanında önemli adımlar attı. Bir kitle partisi olarak kurulan T-KDP ideolojik ve politik olarak yurtsever-demokrat bir çizgiye sahipti. Partinin toplumsal temelini ağırlıklı köylülük kesimleri oluşturuyordu. T-KDP bir yandan Kuzey Kürdistan'da siyasal örgütlenmesini oluştururken bir yandan da Güney Kürdistan ihtilaline yardım ve destek sağlıyordu. T-KDP, 1961 Anayasası'nun getirdiği nisbi demokratik ortamdan yararlanarak Türkiye genelinde demokrasi mücadelesi veren ilerici güçlere de omuz veriyordu. Seçimlerde bir çok yerde TİP'i destekledi. O günkü koşullarda T-KDP ile TİP arasında "zımnî" bir "ittifak" vardı. O dönemde ilerici güçler cephesinde siyasal düzeyde Türkiye'de TİP, Kürdistan'da ise T-KDP vardı. Demokratik alanda ise Türkiye'de FKF/DEV-GENÇ'e karşı Kürdistan'da ağırlıklı içinde gençliğin yer aldığı DDKO'lar kurulmuştu. T-KDP, DDKO'ların kuruluşunda ve yönlendirilmesinde önemli bir rol oynuyordu. 1967-1970 yılları arasında Kürdistan'ın önemli bazı merkezlerinde düzenlenen ve işçi, köylü, şehirli, aydın, öğrenci ve hatta ağa-şeyh kesimlerinden unsurlar dahil toplumun çeşitli katmanlarından binlerce insanın katıldığı DOĞU MİTINGLERİ'nin düzenlenmesinde T-KDP önemli bir rol oynadı. DDKO'lar kurulduktan sonra Doğu Mitingleri yasal birer kuruluş olan DDKO'lar adına düzenlendi. Doğu Mitingleri'nin düzenlenmesinde ve organizesinde T-KDP ve DDKO'ların yanında yer yer TİP de aktif bir rol oynuyordu. Bu mitinglerde de görüleceği gibi T-KDP ile TİP arasında hem ittifak, hem de rekabet vardı. Sosyal şöven ve reformist bir parti olan TİP, Kürdistan'daki geniş ulusal-demokratik potansiyeli "Misak-ı Milli" sınırları içinde tutarak reformist bir yola kanalize etmek, parlamentoya taşınmak istiyordu. Bu dönemde ilerici Kürt aydınlarının önemli bir kesimi de TİP içinde yer alıyor ve bu partide önemli görevlerde aktif bir rol oynuyorlardı. TİP'in Kürdistan'daki ayağını bu kesimler oluşturuyordu. TİP, Kürt sorununu "bölgeler arası eşitsizlik" ve "kapitalizmin dengesiz gelişmesi" temelinde "Doğu Sorunu" adı altında "Bölgesel Bir Sorun" olarak görüyordu.

Kuruluşundan itibaren T-KDP'nin kurucu, önder ve ileri gelen kadroları devlet güçleri tarafından sürekli olarak izlendiler, tutuklandılar, ağır baskı ve işkencelere uğratıldılar, sömürgeci mahkemelerde ağır ceza istemleriyle yargıldılar. Aralarında başta Sait ELÇİ olmak üzere T-KDP'yi kuran kadroların bir çoğu "49'lar" ve "23'ler Olayı"nda ağır cezalara çarptırılmışlardı ve uzun sürgün dönemlerini yaşamışlardı. Ancak bunlar içinde en önemli olan dava Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen "T-KDP Davası"dır. 28 Ocak 1968'de yapılan geniş bir operasyonda aralarında partinin kurucularından ve partinin ikinci Genel Sekreteri Sait ELÇİ'nin de bulunduğu T-KDP kurucu ve yöneticisi...kişilik bir grup "T-KDP'yi kurmak ve yönetmek" iddiasıyla tutuklanarak Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlanmıştı. Türk devleti, bu Kürt yurtseverlerinin Kürdistan'da yargılanmalarını göze alamamıştı. Oysa yargılama yeri Diyarbakır olması gerekiyordu. Devlet, "güvenlik gerekçesiyle" "T-KDP Davası"nu Antalya'ya kaydırmıştı. Tutuklu ve tutuksuz olarak aylarca süren yargılamalarda T-KDP kurucu ve yöneticileri için ağır cezalar isteniyordu. Dava.....tarihine kadar devam etti. Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin tarihinde "T-KDP'nin Antalya Duruşmaları" olarak anılan bu davada sanıkların çoğu siyasal savunma yaptılar. Özellikle kendisi çok iyi bir hatip olan T-KDP Genel Sekreteri Sait ELÇİ'nin yaptığı ateşli savunma Kürdistan'da büyük bir yankı uyandırmıştı. Sait ELÇİ'nin savunmalarında yaptığı ateşli konuşmalar yıllarca Kürt yurtseverleri arasında dilden dile dolaştı. Sait ELÇİ Antalya Davası'nda aldığı bir yıllık cezasını yattıktan sonra Şubat 1969'da cezaevinden çıktı.

Antalya Davası'nın sonuçlanmasından kısa bir süre sonra ise 12 Mart Diyarbakır Duruşmaları başladı. 12 Mart 1971 askeri-faşist darbesi ardından Kuzey Kürdistan'da sömürgeci-faşist baskılar alabildiğine yoğunlaşmıştı. Çok sayıda T-KDP kadrosu ve kapatılan DDKO'ların yöneticileri Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanmaya başlandılar. Diyarbakır Duruşmaları'nda çok sayıda Kürt yurtseveri yargılandı ve ağır cezalara çarptırıldı.

12 Mart 1971'den önce ve sonra T-KDP bazı kadrolarını Güney Kürdistan'a göndermişti. Bu nedenle 12 Mart 1971 askeri-faşist darbesi döneminde T-KDP fazla kayıp vermedi. T-KDP yönetimi tarafından Güney Kürdistan'a gönderilen kadrolar arasında Dr. Sait KIRMIZITOPRAK (Dr. Şıwan) ve bir kaç arkadaşı da vardı. Dr. Şıwan da "49'lar" ve "23'ler Olayı"nda yargılananlar arasındaydı ve 1969'a kadar TİP yönetiminde aktif yer almıştı. Dr. Şıwan ile Sait ELÇİ'nin siyasal yakınlaşması Sait ELÇİ ve arkadaşlarının yargılandığı "Antalya Duruşmaları" sırasında başlamıştı. Dr. Şıwan "49'lar Davası"ndan Balıkesir'e sürgüne gönderilmişti ve "Antalya Duruşmaları"nın sürdüğü bu dönemde sık sık Sait ELÇİ'yi ziyaret ediyordu. Bazı yurtseverlerin de teşvikiyle Dr. Şıwan bu dönemde T-KDP ile ilişkilerini geliştirmeye başlamıştı.

T-KDP yönetimi tarafından Güney Kürdistan'a gönderilen Dr. Şıwan (1969) oraya gittikten kısa bir süre sonra T-KDP içinde bir "hizip" oluşturmaya başladı. Hizip çalışmalarını olgunlaştıran Dr. Şıwan T-KDP'nin tüzük ve programında bazı değişiklikler yaparak "Türkiye (de) KDP" adıyla kendi partisini kurdu. İki "KDP" arasındaki isim farklılığı sadece Dr. Şıwan'ın partisinin ismine eklediği "DE" ekiydi. Bu durum T-KDP içinde bir ayrışmaya neden oldu, T-KDP içindeki bölünme fiili bir duruma geldi, parti tabanında derin bir bunalım baş gösterdi. Durumu görüşmek ve sorunları çözmek için T-KDP Genel Sekreteri Sait ELÇİ Güney Kürdistan'a gitmeye karar verdi. Yanında Mehemedê BEGO'yu da alan Sait ELÇİ 1972'nin Mayıs ayı başlarında önce Suriye Kürdistanı'na ve oradan da Güney Kürdistan'a (Irak'a) geçti. Sait ELÇİ ve Mehemedê BEGO gittikleri Güney Kürdistan'ın Qela Mîro bölgesinde Dr. Sait KIRMIZITOPRAK (Dr. Şıwan) tarafından Haziran ayı başlarında kurşuna dizilerek öldürüldüler. Bu olaydan sorumlu tutulan Dr. Şıwan ve arkadaşları (Çeko ve Brûsk) ise daha sonra I-KDP yönetimi tarafından yargılanarak ölüme mahkûm edildiler.

Sait ELÇİ'nin öldürülmesiyle T-KDP başsız kalmıştı, partinin diğeryönetici kadroları bu yeni durum karşısında bir şaşkınlık içine girmişlerdi, partinin tabanı ise derin bir bunalım içindeydi. Bu durum 1973'e kadar devam etti.

Sait ELÇİ'den sonra 1973'te T-KDP'nin Genel Sekreterliği'ne (...) getirildi. Bu dönem (1973-1975) ideolojik ve siyasal düzeyde T-KDP'nin "anti-komünist" ve koyu "burjuva milliyetçi" dönemidir. Bu dönem T-KDP içinde sol ve sosyalizm taretşmalarının yasak olduğu, sol yayınların okunmasının yasaklandığı, ilerici ve sosyalist unsurların parti içinde kendilerini gizledikleri bir dönemdir. Yine bu dönem T-KDP'nin her yönüyle I-KDP'ye bağlandığı ve onun Kuzey Kürdistan'daki bir "kolu" haline getirildiği bir dönemdir. Parti tabanının ağırlıkla köylü ve diğeryönetim değişik katmanlardan geniş halk kesimlerine dayanan karakterine karşı parti yönetimine feodal-burjuva ittifakı egemendi. Bu durum 1975'te yapılan T-KDP'nin II. Kongresi'ne kadar devam etti.

1975 T-KDP II. KONGRESİ

1975'te yapılan T-KDP II. Kongresi partinin tarihinde önemli dönüm noktalarından biridir. 1975 aralığı aynı zamanda genelde Kürdistan ve özelde Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik hareketi açısından da çok önemli bir başlangıçtır. 1975'te başlayan süreçte Kürt ulusal hareketi ideolojik ve politik olarak bir ayrışma ve Kuzey Kürdistan'da yeni bir politik şekillenme dönemine girmiştir. Aynı süreç T-KDP içinde daha derin bir rol oynamıştır. Böyle bir süreçte yapılan T-KDP'nin 1975'teki II. Kongresi'nden itibaren ilerici kesim partide ağırlığını koymaya başladı. 1975 Kongresi ilerici kesimin ağırlığını koyduğu bir Kongre olmasına rağmen yine de "uzlaşmayla" sonuçlanan bir Kongreydi. Bu Kongre'de parti bünyesinde ideolojik, politik ve stratejik alanda ilerici yönelimlerin yolunun açıldığı ve ilerici kanadın giderek etkinliğini koyduğu bir süreci açmıştır. 1975 Kongresi'nde parti yönetimine bir çok ilerici radikal unsur seçildi. Kongre'de "anti-feodal" ilke kabul ettirilmemesine karşı "anti-sömürgeci", "anti-emperyalist" ve "anti-faşist" ilkeler kabul edilerek ideolojik ve ilkesel alanda önemli bir süreç başlatıldı. T-KDP, I-KDP'den büyük ölçüde bağımsızlaşarak asıl çalışmalarını Kuzey Kürdistan'da yoğunlaştırmaya başladı. 1975 Kongresi'nin yol açtığı bu gelişmelerden sonra dışardan çok sayıda yeni ilerici kadro parti saflarına katılmaya başladı. Buna rağmen T-KDP, 1975'ten 1977'de yapılan III. Kongresi'ne kadar kendi içinde ideolojik düzeyde şiddetli bir iki çizgi mücadelesine sahne oldu. Feodal-burjuva ittifakının temsil ettiği geleneksel anti-komünist koyu burjuva milliyetçi çizgi ve işçi sınıfı ile yoksul köylülüğün çıkarlarını esas alan ve sosyalizme yönelen devrimci-demokratik çizgi. T-KDP içinde yoğun ideolojik ve politik tartışmalarla geçen bu süreç 1977 Kongresi'ne kadar devam etti, hatta yer yer Kongre sonrası da sürdü. Kuzey Kürdistan'da ve Türkiye'de yaşanan ekonomik, sosyal ve siyasal süreç ve Güney Kürdistan ulusal hareketinin 1975'teki yenilgisinin yolaçtığı tartışmalar T-KDP içinde ilerici, sosyalist muhalefete daha rahat davranma olanağını yaratıyordu.

1977 T-KDP III. KONGRESİ

T-KDP'nin 1977'de yapılan III. Kongresi'nin Kuzey Kürdistan Ulusal Demokratik Hareketinin yakın tarihinde önemli ve istisnai bir yeri vardır. 1977 Kongresi'nde ilerici kanat çoğunluğu sağlayarak partide ağırlığını koydu. 1977 Kongresi T-KDP 'de feodal-burjuva ittifakının tasfiye edildiği ve gerici burjuva milliyetçiliğinden kesin kopuşun başladığı bir süreci açmıştır. Bu süreç sadece T-KDP/KUK açısından değil, genel olarak Kuzey Kürdistan Ulusal Demokratik Hareketi için de önemli bir süreçtir. Kongreye varan süreçte ana başlıklarıyla şu temel ilkeler tartışıldı ve çoğu Kongre'de karara bağlandı:

T-KDP, pratikte bir nevi I-KDP'sine bağlı (özellikle 1972-1975 döneminde) ve onun Türkiye'deki bir "kolu" olarak çalışan bir partiydi. 1977 Kongresi'nde buna büyük ölçüde son verilerek ve "merkezi örgütlenme" yerine Kuzey Kürdistan'da kendi başına "bağımsız örgütlenme" kabul edildi. T-KDP, Türkiye'de yaşayan Kürtler için açık bir stratejiye sahip değildi, bu parça için "otonmiye" tekabül eden "ulusal-demokratik haklar" istiyordu. Bunun yerine 1977 Kongresi'nde "BAĞIMSIZ, BİRLEŞİK, DEMOKRATİK VE SOSYALİST KÜRDİSTAN" stratejisi benimsendi. T-KDP, Kürt ulusal hareketinin merkezi olarak I-KDP ve Güney Kürdistan ulusal hareketini görüyordu ve öncelikle bu parçanın kurtuluşunu amaçlıyordu, faaliyetlerinin ağırlık noktasını Güney Kürdistan ulusal direniş hareketine yardım ve destek sağlamak oluşturmuyordu, Kuzey Kürdistanı bu hareket için bir nevi cephe gerisi olarak kabul ediyordu. Bunun yerine Kuzey Kürdistan temel alındı ve bu parçada siyasal örgütlenmeye ağırlık verildi. T-KDP'nin programı reformist bir programdı, mücadele biçimi net değildi. Bunun yerine devrimci yeni bir program ve tüzük kabul edilerek, halk savaşına dayalı silahlı Ulusal Demokratik Halk Devrimi (UDHD) stratejisi benimsendi. T-KDP içinde feodal-burjuva milliyetçi ittifakının sözcüleri (1975-1977) Kürdistan'ı hala sınıfların oluşmadığı "Fas-Tunus" tipi bir ülke olarak görüyor ve buna denk düşen "Ulusal Platform Örgütlenmesi" ni savunuyordu. Bu görüşün yerine Kürdistan'da sınıfların oluşmaya başladığı ve Kürdistan'ın yarı-feodal bir ülke olduğu tesbiti yapıldı ve buna denk düşen sınıf örgütlenmesi ilkesi benimsendi. 1977 Kongresi'nden sonra T-KDP ve daha sonra KUK devrimci-demokrat, sosyalist unsurların önderliğinde, sosyalizme yönelen bir "Cephe Partisi" olarak tanımlandı. Ana yönelim olarak Marksizm-Leninizm önderliğinde Kürdistan'da çeşitli milliyetlerden bir işçi sınıfı partisinin yaratılması esas alındı. Kürdistan devrimi işçi sınıfının ideolojik ve politik önderliğinde sömürgecilğe, emperyalizme ve feodalizme karşı işçi-köylü ittifakına dayanan ve içinde yurtsever tüm sınıf ve tabakaların yer alacağı Ulusal Demokratik Halk Devrimi (UDHD) olarak tanımlandı. Kürdistan'da sömürgecilğe, emperyalizme, feodalizme karşı Ulusal Kurtuluş Hareketi saflarında yer alabilecek tüm sınıf ve tabakalardan yurtsever güçlerin katıldığı bir "Ulusal Demokratik Cephe" siyaseti benimsendi. Mücadele biçimi olarak uzun vadeli bir Halk Savaşı stratejisi kabul edildi. Dünya devrimci hareketi, Ortadoğu, Kürdistan'ın diğeryönetim parçaları ve Türkiye'ye yönelik yeni tesbitler geliştirildi, vb... 1977 Kongresi'nden önce T-KDP'nin Merkezi Yayın Organı olarak çıkan XEBAT (Mücadele) dergisi Kongre'den sonra "XEBAT- Ji Bo Rizgariya Kurdistan" (Kürdistan'ın Kurtuluşu için MÜCADELE) adıyla yayınlanmaya başlandı. Kongreden sonra çıkan "XEBAT- Ji Bo Rizgariya Kurdistan"ın ilk sayısında T-KDP çizgisinin ideolojik ve teorik eleştirisi yer alıyordu. T-KDP/KUK'un geçirdiği ideolojik, politik ve örgütsel değişim ve gelişme sürecini ve diğeryönetim bir çok konuya ilişkin görüşlerini "XEBAT- Ji Bo Rizgariya Kurdistan" dergisinde ve bu süre içinde yayınlanan broşür ve bildirilerde görmek mümkündür.

1977/78-1981 T-KDP/KUK DÖNEMİ

1 Mayıs 1978'de yayınlanan bir bildiri ile resmi olarak ilk kez "KUK" ismi kullanılmaya başlandı. 1977'den 1981'de yapılan KUK I. Konferansı'na kadar da yer yer "T-KDP/KUK" imzası birlikte kullanıldı. T-KDP/KUK ve süreç içinde giderek KUK adının kullanılmasının ideolojik, politik ve örgütsel bazı gerekçeleri vardı. T-KDP ve KUK'un geçirdiği ideolojik, politik ve örgütsel değişim ve yenileşme süreci bunu

gerektiriyordu. Ayrıca Kürdistan'da gelişen politik sürece uygun olarak ve kitleler arasında daha rahat çalışabilme, yeni görüşlerini yayabilme vb. açısından isim olarak da yenilenmeye gerek duyuluyordu.

Bu dönem (1977-1980-81) Kuzey Kürdistan'da ulusal hareketin hızla geliştiği ve yığınları sardığı bir dönemdir. KUK bu dönem boyunca Kuzey Kürdistan'da işçi, köylü, esnaf, gençlik ve aydın kesimleri arasında yürüttüğü çalışmalarla kitleleşen bir halk hareketi durumuna geldi. KUK, demokratik çalışma alanında da önemli bazı adımlar attı, bir çok yerde sendikal ve dernek çalışmalarında önemli başarılar sağladı. Kuzey Kürdistan'da tüm ulusal-demokratik güçlerle daha yakın ve dostane ilişkiler kurarak yurtsever güçlerin yakınlaşmalarına özel bir önem verildi. Bu çabaların bir sonucu olarak DDKD ve Özgürlük Yolu ile 1979'da "Ulusal Demokratik Güçbirliği" (UDG) kuruldu. Ancak UDG bazı sorunlardan dolayı uzun ömürlü olamadı. Türkiye'de bir çok ilerici sol örgütlerle yakın ilişkiler geliştirildi.

1977 Kongresi'nden sonra T-KDP/KUK yurtdışı ilişkilerine de ağırlık vermeye başladı. Ortadoğu'da bir çok ilerici örgüt ve partiyle sıcak ilişkiler kurdu, bu güçlerle karşılıklı yardım ve dayanışmasını geliştirdi. Avrupa'da Kürt işçi ve öğrencileri arasında çalışmalar yoğunlaştırılarak kısa bir zaman içinde önemli adımlar atıldı. Avrupa'nın bazı ülkelerinde dernekler kuruldu, Avrupa'daki işçi ve öğrenci kitesine yönelik olarak demokratik ve kültürel yayınlar çıkarılmaya başlandı. Avrupa'da bugüne kadar Kürtçe-Türkçe olarak çıkardığı yayınlar sırasıyla PALE, KULÜLK, QERÛN ve NİŞTİMAN dergileridir.

1981-1991 KUK DÖNEMİ

KUK I. KONFERANSI

12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesinden sonra genelde Türkiye ve Kuzey Kürdistan devrimci hareketi için yeni ve zorlu bir dönem başladı. Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki diğer tüm örgütler gibi KUK örgütü de dönemin ağır koşullarında yeni sorun ve problemlerle yüzyüze geldi. KUK örgütü, içine girilen bu yeni dönemde ağırlaşan sorunlarını çözmek ve dönemin koşullarına uygun yeni bir mücadele biçimini saptamak için geniş bir Konferans toplama hazırlıklarına girişti. Kasım 1981'de KUK I. KONFERANSI toplandı. Kuzey Kürdistan ulusal demokratik örgütleri içinde 12 Eylül darbesinden sonra sömürgeci-faşist diktatörlük koşullarında ilk kongre/konferansını toplayan KUK örgütü oldu. KUK I. Konferansı Kongre niteliğinde ve geniş bir katılımı gerçekleşen bir Konferans oldu. KUK I. Konferansı'nda Kürdistan, Dünya ve Ortadoğu bölgesi üzerine geliştirilen yeni görüşler "KUK I. KONFERANSI POLİTİK RAPORU" ve "KUK I. KONFERANSI KARARLARI" adıyla yayınlandı. Bu Konferansta KUK'un bilimsel sosyalizmin rehberliğinde Kürdistan'da çeşitli milliyetlerden işçi sınıfı partisini oluşturma sürecinde bir örgüt olduğu saptaması yapıldı. KUK I. Konferansı'nda o güne kadar kullanılan "T-KDP" adı kaldırıldı ve o tarihten bu yana örgütümüz sadece "KUK" adını kullanmaktadır. Ancak KUK I. Konferansı'nda alınan özel bir kararda, "T-KDP" adı dahil, bu partinin kuruluşundan itibaren yarattığı birikim ve mirasının da gerçek sahibinin KUK örgütü olduğu ve KUK dışında her hangi bir örgütün bu ismi kullanmaya hakkının olmadığı açık bir biçimde dile getirildi. Bunun meşru ve hukuki temeli T-KDP'nin 1977'de yapılan III. Kongresi'ne dayanıyordu. Bu Kongrede delege ve seçilen MK çoğunluğu yanında, Kongreden sonra partinin kitle tabanının da %90'ını KUK olarak örgütlenen ilerici kesimin yanında yer almıştı.

KUK I. Konferansı arifesinde ve Konferans sırasında genelde Dünya Devrimci Hareketi ve özelde "Sovyetler Birliği" konusunda çıkan görüş ayrılıklarında örgüt içinde bir grup KUK'un o güne kadar ki görüşlerinden farklı görüşler savunmaya başlamıştı. KUK görüş olarak SBKP'nin bazı tezlerini revizyonist tezler olarak görüyor ve Sovyetler Birliği'nin iç ve dış politikasını eleştiriyordu. SBKP'yi eleştirilmez ve Sovyetler Birliği'ni dört-dörtlük sosyalist bir ülke (hatta komünist bir ülke) olarak gören bu kesim sözde "ideolojik ayrılıklar" adına 12 Eylül'den sonra KUK içinde ilk bölünmenin koşullarını yarattı. 1982 sonlarında örgütten ayrılan bu kesim daha sonra "KUK-Sosyalist Eğilim" adını aldı.

T-KDP/KUK 1977'den itibaren genel olarak Dünya Devrimci Hareketi ve özel olarak SBKP ve SSCB, ÇKP ve Çin Halk Cumhuriyeti ve diğer sosyalist ülkelere ilişkin yeni tesbitler geliştirdi, uluslararası alanda ittifaklar politikasında ve dış ilişkiler alanında yeni bir strateji ve politika benimsedi. SBKP, ÇKP, AEP gibi uluslararası alanda ideolojik merkezler olarak kabul edilen bu partilere karşı eleştirel bir tutum izledi. Kürdistan devriminin uluslararası alanda bağımsızlıkçı, kişilikli ve kendi öz gücüne dayanan bir çizgi izlemesi gerektiği politikasını sürdürdü. SSCB'ni ve diğer sosyalist ülkeleri iç ve dış politikalarından dolayı eleştirmelerine rağmen onları Kürdistan devriminde uluslararası temel müttefik güçler olarak gördü. O günkü koşullarda görebildiği kadıyla sosyalist ülkelerin yanlış politikalarını eleştirerek, kadrolarını bu temelde eğitmeye çalıştı. 1980'li yıllar içinde SB ve Doğu Avrupa ülkelerinde meydana gelen gelişmeler, sosyalist ülkelere ve Dünya Devrimci Hareketine eleştirel bir temelde yaklaşan KUK'un ve aynı bakış açısına sahip olan diğer bazı radikal örgütlerin görüş ve öngörülerini doğrulayan bir süreç oldu.

KUK II. KONFERANSI VE BİR KORSANLIK OLAYI

Bu dönemde KUK örgütünde ikinci bir bölünme olayı daha meydana geldi. 1986'da KUK II. Konferansı hazırlıklarının sürdüğü bir dönemde bir kaç unsur örgütün aldığı tüm ortak kararlara karşı gelerek ve hiç bir ideolojik-politik gerekçe göstermeden giriştikleri bir "KORSANLIK OLAYI" ile örgütten ayrıldılar. Bu korsan unsurlar bir süre "KUK II. Konferansı"nu düzenlediklerini iddia ederek "KUK"un adını kullanmaya çalıştılar.

KUK, Kasım 1986'da II. Konferansı'nu topladı. KUK II. Konferansı'nda Dünya'da, Ortadoğu'da, Türkiye ve Kürdistan'da yaşanan yeni süreç değerlendirildi ve sürece denk düşen yeni bazı tesbit ve kararlar yanında KUK I. Konferansı'nın aldığı Kararların hala geçerli olduğunu bir kez daha onayladı.

Temmuz 1990'da ise KUK I. Avrupa Konferansı yapıldı. Bu Konferans'ta "KUK-Avrupa Örgütü"nü çalışmalarını değerlendirilerek Avrupa koşullarına uygun yeni bir çalışma biçimi tesbit edildi.

KUK'un tarihçesi hakkında verilen bu bilgilerden sonra şimdi de sorularınıza ara bazı başlıklar altında toplu halde cevap vermek istiyoruz.

OTONOMİ, FEDERASYON, BAĞIMSIZLIK

Örgütümüz, T-KDP'nin 1977'de yapılan III. Kongresi'nden bu yana "BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN" stratejisini savunuyor. Kürdistan dört parçaya bölünmüş devletlerarası sömürge bir ülke, Kürtler dört ülke tarafından zorla parçalanmış tek bir ulustur. KUK, sorunu, süreç içinde bölünmüş bir ülkenin bağımsızlığı ve birliği, parçalanmış bir ulusun birleştirilmesi sorunu olarak görüyor. Kürdistan 530 bin km kare yüz ölçümü ile Ortadoğu'nun en büyük ülkelerinden biri, Kürtler 25 milyonun üzerinde bir nüfusla bölgenin en büyük uluslarından biridir. Kürt sorunu Dünya'daki her hangi bir ulusal sorun değildir, kendine özgü tarihi, siyasi, coğrafik, stratejik vb. boyutlarıyla bugüne kadar Dünya'da benzeri görülmemiş farklı bir sorundur. Bu nedenle bu sorun ne Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerinde görülen ulusal sorunun klasik çözüm biçimleriyle çözümlenebilir, ne de "Kültürel Özerklik", "Otonomi" vb. reformist çözüm yollarıyla. Bölünmüşlük olgusu Kürt ulusal sorununa Dünya'daki diğer ulusal sorunlardan farklı özellikler ve aynı zamanda daha ağır zorluklar kazandıran temel olgulardan biridir. Örneğin, Kürdistan'ın dört parçasından her hangi birinde "Demokratik Bir Federasyonun" hayata geçmesi, ya da bu parçalardan birinde "bağımsız bir devletin" kurulması halinde, bu, Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun bir bütün olarak kurtuluşu anlamına gelmiyor. Böyle bir gelişmenin Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun bir tek parçasının kurtuluşu ve bunun nihai kurtuluş için ancak bir ileri adım olacağı açıktır. Bu nedenle Kürdistan'ın bağımsızlığı ve birliği, ~~bu sorunun çözümü için~~ stratejik bir hedeftir ve bizim için bugünden ilkesel bir sorundur. Bu sadece soyut bir istem de değildir. Kürdistan'ın içinde bulunduğu durum ve Kürt halkının sahip olduğu ulusal kurtuluş potansiyeli uzun erimde bu hedefi gerçekleştirebilecek bir kapasitededir.

Ancak Bağımsız Birleşik Kürdistan, bugünden gerçekleşecek bir hedef de değildir, bunun uzun bir süreci alacağı açıktır ve bu sürecin hangi tarihi ve siyasi aşamalardan geçeceği şimdiden kestirilemez. Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Devriminin (UDHD) temel stratejisi ülkenin

bağımsızlığı ve birliği, ulusun kurtuluşu ve halkın özgürlüğü stratejisidir. Bu böyle olmakla birlikte biz KUK örgütü olarak bu temel stratejiye gidecek yolda geçici ve ara çözümleri de red etmiyoruz. Hatta "Anadilden Eğitim" gibi kısmi ulusal-demokratik hakların dahi zor ve çetin bir mücadeleyle kazanıldığı bir ortamda bu tür hakların elde edilmesi, korunması ve geliştirilmesi dahi mücadele yolu üzerinde önemli hedeflerdir. Aynı şekilde Kürt sorununun çözümünde geçici ve ara çözümlerin neler olabileceğini de şimdiden kestirmek mümkün değildir. Bu, Kürt halkının mücadelesine, Kürt halkı ile sömürgeci devletler arasındaki güçler dengesine, bölgesel ve uluslararası duruma ve bu alandaki güçler dengesine bağlıdır. Irak'ta görüldüğü gibi, uzun yıllardır uğruna çok ağır bedeller ödenmesine rağmen, "Otonomi" vb. ara çözümler, Kürt sorununa kalıcı ve nihai bir çözüm getirmemiştir, getiremez. Biz, KUK I. Konferansı belgelerinde açıkladığımız gibi, tarihi ve siyasi koşullara bağlı olarak, gerekirse ezen uluslarla gerçekten eşit ve demokratik temellerde "Federasyon"dan da yanayız. Ancak bu da, verili koşullara, büyük ölçüde bu ülkedeki devrimci ortama, halklarımız arasındaki güven ortamına ve böyle bir şeyin Kürt halkının, ülkesinin ve ulusunun birliğini istemesi halinde, onun iradesini özgürce kullanması önünde engel teşkil etmemesi koşuluna bağlıdır. Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını (UKKTH) ve somut olarak Kürt ulusunun KKTH ilkesini de bu anlamda görüyoruz. Kürt ulusunun talebi ülkesinin bağımsızlığı ve birliği yönündedir, kendi ulusal devletine kavuşma talebidir.

KÜRT HALKININ ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNDE "MÜCADELE BİÇİMİ"

Bir halkın ulusal kurtuluş mücadelesinde şu veya bu mücadele biçimi mutlaklaştırılmaz; tüm yol, yöntem ve araçlarıyla mücadele bir bütündür, durum ve koşullara göre biri diğerini tamamlar. Hiç bir halk mecbur edilmedikçe zor ve şiddete dayalı silahlı mücadele yollarına baş vurmaz. Ezilen ulusları ve sınıfları zor ve şiddet yoluna, başka bir deyimle silahlı mücadeleye iten, sömürgeci ve egemen güçlerin baskı politikasıdır. Kural olarak önce şiddet yoluna baş vuranlar daima egemen güçler olmuşlardır. Doğal olarak şiddet kendi karşıtını doğurur, yani egemen güçlerin şiddet politikası kaçınılmaz olarak ezilen ulusların ve sınıfların karşı şiddetini yaratır. Bu kural Kürt halkı içinde geçerli olmuştur ve bugün de geçerlidir. Daha uzak tarihini bir yana bıraksak bile, Kürt halkının 20. yüzyıldan bu yana tarihi kendi başına bu gerçeği doğrulayan bir tarihtir. Kürt halkı asla savaştan yana olmamış ve bugün de savaştan yana değildir, onu sürekli olarak savaşmaya zorlayan sömürgeci güçlerin baskı, zulüm, katliam ve inkâr politikası olmuştur. Kürt halkının tarihi kendi milli ve tarihi varlığını koruma ve ulusal demokratik haklarını elde etme mücadelesi olmuştur. Bugünkü mücadelesi de bu temeldeki haklı ve meşru bir mücadeledir. Kürt halkı daima sorunun barışçıl yoldan çözümünden yana olmuştur, bunu Türkiye, İran ve Irak'ta defalarca ortaya koymuştur da. Ancak, ilgili devletlerde egemen güçler zayıf durumda olduklarında Kürt halkına ulusal- demokratik haklarını vermeyi taahhüt etmiş ve fakat kendilerini güçlü gördükleri dönemelerde ise Kürt halkına karşı daima en ağır zor ve şiddet yollarına başvurmuşlardır. Mustafa Kemal'in "Kurtuluş Savaşı" yıllarında Kürtlerin desteğini kazanmak için verdiği sözler ve daha sonra yaptıkları bunun en açık örneklerinden biridir.

Tarih, ve elbette kendi öz tarihleri, Kürtlere şunu öğretmiştir: Ezilen sömürge bir ülkenin kurtuluşu ancak o ülke halkının kendi öz mücadelesiyle mümkündür, egemen güçler egemenlikleri altında tuttukları insanlara asla kendiliğinden haklarını ve özgürlüklerini vermezler. Bu tarihi bir gerçektir ve Kürtler bu tarihi gerçeği iyi biliyorlar. Hele Türk egemen güçleri söz konusu olunca bu gerçek bir kat daha anlam kazanıyor. Türkiye'de son aylarda yaşanan gelişmeler, Kürtlerin 12 milyon olarak varlıklarının kabul edilmesi ve sözde "Kürtçe serbestisi" bunu göstermiştir. Türk devleti Kürt halkının mücadelesi geliştikçe geri adımlar atmaya başlamıştır. Dünya'nın uygar ve demokratik ülkelerinde insanlığın gündeminden çoktan çıkmış bulunan basit ve fakat vazgeçilmez bazı insani haklar uğruna Türkiye'de insanlar hala çok ağır bedeller ödemektedirler. "Kürdüm" diyen insanların hala çok ağır cezalara çarptırıldığı ve "12 milyon" olarak kabul edilen bir toplumun diline kilit vurulduğu bir ülkede sorunun "barışçıl ve demokratik" yollardan çözümü nasıl mümkün olabilir?

Biz KUK örgütü olarak Kürdistan'ın bağımsızlığının ve Kürt ulusunun kurtuluşunun ancak silahlı bir mücadeleyle mümkün olacağına inanıyoruz. Bunun yolu uzun vadeli silahlı bir halk savaşıdır. Hedef ve araçların birbiriyle uygunluk içinde olması gerekir. Bir ülkenin bağımsızlığı ve bir ulusun kurtuluşu sömürgeci güçlerin merhamet ve ihsanına tekdilecek bir şey değildir ve bu düşünülemez de. Değişen günümüz Dünya koşulları hala bu gerçeği değiştirecek yeni ortam ve koşulları yaratabilmiş değildir. Ancak biz örgüt olarak silahlı mücadeleyi her türlü ortam ve koşullarda fetişleştiren görüşlere de karşıyız. Silahlı mücadele her türlü ortam ve koşullarda "olmazsa olmaz bir koşul" değildir. Bizim için silahlı mücadele amaç değil araçtır, bunu da mecbur olduğumuz için savunuyoruz. Biz kan dökülmesinden yana olmadık ve değiliz, sorunun barışçıl ve politik çözümünün mümkün olduğu koşullarda, böyle bir yoldan yanayız. Ancak belirtmek gerekir ki Türk egemen sınıflarının karakterinde böyle bir şey yoktur ve en azından bugün için böyle bir çözüm yolunu mümkün ve gerçekçi görmüyoruz. Kuşkusuz gelecekte bunun koşulları doğduğunda, böyle bir şey, değerlendirmek isteyeceğimiz tarihi bir fırsat olacaktır bizim için. Bu nedenle biz örgüt olarak silahlı-silahsız, barışçıl- demokratik ve diplomatik tüm mücadele biçimlerini bir arada ve içiçe görüyoruz; dönem ve koşullara göre biri öncelikli, diğerleri yan ve tamamlayıcı mücadele biçimleri halini alabilirler. Bütün bunlar siyasal mücadelenin yol , yöntem ve araçlarıdır ve önemli olan bunları ülkemizin ve halkımızın kurtuluş mücadelesinde ustaca, akılcı ve uyumlu bir biçimde kullanabilmektir. Belirtmek gerekir ki bir halkın ulusal kurtuluş mücadelesinde silahlı mücadele için iç ve dış koşulların uygun olması gerekiyor. Sömürge bir ülkede objektif koşullar silahlı mücadeleye her zaman için uygundur, ancak bu durum, tek başına silahlı mücadele için yeterli bir koşul değildir.

Silahlı mücadele, sömürge ve ezilen bir ulusun özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinde önündeki başka yollar tıkanıdığı için baş vurmak zorunda olduğu bir yoldur ve bu meşru bir mücadele yoludur. Bu mücadeleyi "anarşi" ve "terörizm" olarak damgalamak burjuvazinin, sömürgeci ve emperyalist güçlerin baş vurduğu yollardan biridir. Dünya'da haklı ve haksız savaşlar ayrımı hala geçerlidir ve ezilen halkların ulusal kurtuluş savaşlarıyla ezilen sınıfların sınıfsal kurtuluş mücadeleleri haklı ve meşru savaşlardır. Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi, ister silahlı, isterse barışçıl ve diğer mücadele yollarını denesin, haklı ve meşru bir mücadeledir.

KÜRT HALKININ ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNDE BİRLİK/İTTİFAKLAR SORUNU.

Bazı sorularınızı tek tek cevaplandırmak yerine toplu halde böyle bir başlık altında cevaplandırmayı daha isabetli görüyoruz. Zira sorulan sorular ve verilecek cevaplar birbirine bağlı ve birbirini tamamlayan mahiyettedir.

Kürdistan'da birlik/ittifaklar sorunu kanışık ve zor bir sorundur. Sorunun kanışık ve zor olması ülkenin bölünmüşlüğünden ve egemen uluslarla coğrafik, sosyal ve siyasal içiçelikten kaynaklanıyor. Kürdistan'da birlik/ittifaklar sorunu bize göre şu düzeylerde gündeme geliyor:

1) Her parçada Kürt ulusal-demokratik örgütlerinin kendi içinde birlik ve ittifakı. Her parçada farklı ideolojik, siyasal ve sınıfsal konumlara sahip örgüt ve partiler kendi aralarında bir güç ve eylembirliği veya cephe oluşturmak zorundadırlar. Kuzey Kürdistan, Kürdistan'ın en büyük parçasıdır. Bu nedenle bu parçadaki mücadele Kürdistan'ın geneli açısından önemli ve belirleyici bir mahiyettedir. Bize göre Kürdistan'da kurulacak bir birlik/ittifak sömürgeciliğe, emperyalizme ve feodal gericiğe karşı en geniş yurtsever-demokratik güçleri kapsayan ve yakın hedef olarak önüne ulusal bağımsızlığı koyan bir düzeyde olmalıdır. KUK örgütü olarak bu yönde bugüne kadar yoğun çabalarımız oldu. 1979'da oluşturulan Ulusal Demokratik Güçbirliği'nde (UDG), 1981-1984 arasında sürdürülen HEVKARİ çalışmalarında aktif olarak yerimizi aldık. Bugün de Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik güçleri arasında kalıcı, istikrarlı ve güven verici bir birliğin oluşturulması için koşulların olgunlaştırılması gerektiğine inanıyoruz. Kürdistan'da yurtsever-demokratik güçler arasında sağlam bir birlik/cephe kurulmadan ciddi adımların atılması zordur. Kürdistan'da son yıllarda birlik/ittifaklar sorunu bağlamında gündeme gelen ve bu günlerde yoğun olarak tartışılan bir konu da birbirlerine ideolojik ve politik olarak yakın olan siyasal örgüt ve partilerin tek bir örgüt veya parti içinde "siyasal birliği" olaydır. Kürdistan'da yaşanan sürecin temel sorunlarından biri de budur ve biz örgüt olarak bu konuda da zeminin olgunlaştırılması gerektiğine

inanyoruz. Bugün de Kürdistan'da temel görev siyasal örgütlenme ve devrimci güçlerin birliği sorunudur. Özellikle Kürdistan'da yaşanan süreçte halkımızın siyasal olarak örgütlenmesi, istikrarlı ve güçlü bir örgütün yaratılması öncelikle başarılması gereken bir görevdir.

Biz örgüt olarak Kuzey Kürdistan'da varolan ulusal-demokratik tüm örgüt ve partilerle iş ve güçbirliğinden yanayız. Ancak Kürt siyasi örgütleri içinde farklı bir konumda olan PKK'ye ilişkin bir kaç söz söylemek istiyoruz: PKK, kurulduğu günden bu yana kendisiyle diğer Kürt örgütleri arasına kalın duvarlar ören bir örgüttür. PKK her şeye kendi damgasını vurmak isteyen ve her şeyi kendi tekeline almak isteyen bir örgüttür. PKK'nin ideolojik ve politik çizgisine, onun örgütsel yapısına ve bugüne kadar ki pratiğine ilişkin eleştiri ve değerlendirmelerimizi saklı tutmak koşuluyla, burada esas olarak bir nokta üzerinde durmak istiyoruz: PKK, Kürdistan'da kendisi dışında başka hiç bir siyasi gücü yurtsever ve dost görmüyor, kendisi dışındaki yurtsever-demokratik güçleri "ajan", "hayin", "işbirlikçi" vb. görüyor ve onlara karşı düşmanca bir politika izliyor. Bu görüş ve tavır PKK'nin Kuruluş Bildirgesi'nde yer alıyor ve bugüne kadar bir değişikliğe uğramamıştır, aksine bugüne kadar pratikte daha da derinleştirilmiştir. PKK'nin kendi içinde ve kendisi dışındaki güçlere karşı izlediği uzlaşmaz, katı ve düşmanca tutum buradan kaynaklanıyor.

Biz KUK örgütü olarak, tüm olumsuzluklarına rağmen PKK'yi Kürdistan'da yurtsever-demokratik güçler arasında kurulacak birlik/ittifaklar içinde görmek istiyoruz. Ancak böyle bir şey esas olarak PKK'nin kendi tutumuna bağlıdır. Bu noktada PKK'nin yukarıda belirttiğimiz politikasını değiştirmesi, dost ve düşman siyasetini gözden geçirmesi gerekiyor. PKK, Kürdistan'da kendisi dışındaki siyasi örgüt ve partileri yurtsever birer güç olarak görmedikçe, kendi içinde ve kendisi dışında yurtsever kişi ve çevrelere karşı izlediği şiddet ve öldürme politikasına son vermedikçe ve bu yönde pratikte güven verici adımlar atmadıkça, onunla birlik ve ittifak yapmak, hem kendisi açısından ve hemde diğer siyasal güçler açısından alabildiğine zordur. Bugüne kadar ki tutum ve politikasıyla PKK ulusal safları bölen, yurtsever güçleri birbirine düşüren ve bir ulusal kurtuluş hareketinin izlemesi gereken "en geniş ulusal güçlerin birliği" politikasına zarar veren bir çizgi izlemiştir.

2) Kürdistan genelinde Kürt ulusal-demokratik örgütlerinin birlik ve ittifaklar sorunu. Daha önce belirttiğimiz gibi biz KUK örgütü olarak dört parçasıyla Kürdistan'ı tek bir ülke ve Kürtleri tek bir ulus olarak görüyoruz. Kürt ulusunun iradesine rağmen ortaya çıkan bölünmüşlük durumundan dolayı her parçada farklı strateji ve taktiklere sahip örgütlerin varlığını ise doğal bir şey olarak görüyor ve buna uygun bir birlik/ittifaklar politikası izliyoruz. Kürdistan'ın diğer parçalarıyla birlik ve ittifaklar dolaysız birlik ve ittifaklar olup bir ülkenin ve ulusun zora dayalı bölünmüşlüğü'nün bir sonucu olarak ortaya çıkan özünde tek bir ulusun yurtsever-demokratik güçleri arasındaki iç ittifaklar bağlamında ele alıyoruz. Kürdistan'ın her parçasındaki Kürt örgütlerinin farklı strateji ve taktiklere sahip olması onların kısa ve uzun vadede ortak bazı hedeflerde bir araya gelmelerine engel değildir. Elbette olumlu gelişmelere rağmen bu yönde bugünden ciddi bazı engel ve zorluklar da vardır. Ancak, son yılların gelişmelerinin Kürt örgütleri arasında yarattığı yakınlaşma ve birlikte davranma eğilimleri de gösteriyor ki böyle bir şey mümkündür ve Kürt ulusal hareketi dış faktörlerin ağırlığına rağmen bunu gerçekleştirebilecek güçlü iç dinamiklere sahiptir. Bu nedenle bize göre Kürdistan genelinde Kürt örgütleri arasında bir birlik/ittifakın kurulması acil, gerekli ve kaçınılmazdır. Bunun biçimi çeşitli düzeylerdeki birlik, yardımlaşma ve dayanışma örgütleri olabilir veya son yıllarda tartışılan "KURDISTAN ULUSAL KONGRESİ" olabilir. Burada isim önemli değildir, önemli olan bu işin özü ve amacıdır. 1980'li yıllarda KURDISTAN ULUSAL KONGRESİ için Kürt örgütleri arasında bazı çabalar gösterilmiş ve bugün de bu yönde çabalar sürdürülmektedir. Kürt halkının ulusal istemlerinden biri de süreç içinde içte ve uluslararası düzeyde milli iradeyi temsil yeteneğine sahip böyle bir "Ulusal Organ"ın oluşumudur. KUK, örgüt olarak bu yöndeki çalışmalara son derece önem veriyor ve bu tür çabaların içinde aktif yerini alacaktır. Ancak bunun kolay olmayacağı ve uzun bir süreci alacağı da bir gerçektir. Bugünden bunun koşullarının yaratılması ve dört parçadan örgütler arasında basitten karmaşığa doğru giden bir iş ve güçbirliği süreci içinde böyle bir organın zemininin olgunlaştırılması gerekir, görüşünderiz. Bu amaçla, bugünkü aşamada uluslararası düzeyde ve diplomatik alanda Kürt halkının iradesini temsil edebilecek Kürdistan'ın dört parçasından tüm yurtsever güçlerin içinde yer alacağı bir "ULUSAL EŞGÜDÜM KOMİTESİ" nin kurulmasının koşulları vardır ve bunun için de Kürt örgütleri daha fazla vakit geçirmeden bir araya gelmelidirler, diyoruz. Bu, gelecekte atılacak daha ciddi ve ileri adımlar için bir zemin de yaratacaktır kanısındayız. Kuşkusuz bunun dışında da bu süreçte Kürdistan'ın diğer parçalarındaki örgütlerle çeşitli biçim ve düzeylerde iş ve güçbirliğinin yolları vardır ve zaten pratikte koşullar örgütleri buna zorluyor da.

Kürdistan'ın dört parçasından örgütler arasında kurulacak bir birlik veya "ULUSAL KONSEY" in bugünkü zemini bize göre şudur: Objektif konumlarıyla sömürgecilığe, emperyalizme ve gericiliğe karşı olan tüm yurtsever-demokratik güçler her parçada Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayini Hakkı (KKTH) ilkesi çerçevesinde ve tesbit edilecek ortak hedefler etrafında ortak bir mücadele içinde ve birbirlerinin işlerine karışmama ilkesine dayanarak bir araya gelebilirler. Bize göre bugünkü verili koşullarda birliğin asgari zemini budur. Bu politika çerçevesinde bizim örgüt olarak Irak, İran ve Suriye'deki Kürt örgütleriyle herhangi bir proplemimiz yoktur ve bu örgütler arasına bir ayırım da koymuyoruz. Mevcut örgütleri, en azından bu süreçte ve mevcut konumlarıyla, yurtsever örgütler olarak görüyoruz, çoğuyla siyasi ilişkilerimiz vardır ve göreceli olarak kimi örgütlerle siyasi ilişkilerimizi daha da geliştirmek istiyoruz. İdeolojik ve politik düzey olarak diğer parçalardaki Kürt örgütlerini yurtsever-demokratik nitelikte örgütler olarak görüyoruz. Kuzey Kürdistan'da ise sosyalizmi savunan ve bunu örgütsel pratik çalışmalarında yansıtan örgütler vardır. Bu yönüyle Kuzey Kürdistan Ulusal Demokratik Hareketi daha ileri bir düzeydedir.

3) Kürt Ulusal Hareketinin Türkiye, Irak, İran ve Suriye halkları ve ilerici güçleriyle birlik ve ittifakı. Kürt Ulusal Hareketi'nin egemen ulusların (Türkiye, Irak, İran ve Suriye) halkları ve ilerici güçleriyle birlik ve ittifakı hayati bir öneme sahiptir. Bu ülkeler halkları ve ilerici güçleriyle birlik ve ittifaklar Dünya'nın başka herhangi bir ülkesindeki halklar ve ilerici güçlerle yapılacak ittifaklardan farklıdır. Kuşkusuz bunun bir çok özgül nedenleri vardır, burada bunlara ayrıca değinme gereğini görmüyoruz. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi bu ülkelerin ilerici güçleriyle emperyalizme, sömürgecilığe (veya şövenizme), faşizme ve gericiliğe karşı Kürt Halkının Kendi Kaderini Tayin Hakkı (KKTH) ilkesi temelinde birlik/ittifak yapabilir ve ortak düşmana karşı ortak bir mücadele cephesinde yer alabilir. Kürt halkının KKTH ilkesinden anlaşılması gereken Kürt ulusunun kendi serbest iradesiyle özgürce ayrılabilme ve kendi ulusal devletini kurma hakkıdır. Bu hakkın kullanılmasında birliktelikte kalma veya ayrılma yönünde bir ön koşulun konulması doğru değildir, bu, o günkü verili duruma bağlıdır ve Kürt halkının özgür iradesine bırakılmalıdır.

Kürt sorununda Türk Sol örgütleri arasındaki fark görecelidir, bazı örgütler sorunu daha yakından tanıyor veya en azından bu çaba içerisindedirler. 1970'li yıllarda bazı Türk Sol örgütleri diğerlerinden farklı bazı adımlar attılar, örneğin Kürdistan'ın sömürge bir ülke olduğu gerçeğinin kabul görmesi ve bağımsız örgütlenmenin kabul edilmesi vb. Ancak bu fark, sorunun pratik çözümüne ilişkin önermelerde fazlaca görülemezdi. Türkiye'de egemen ulus şövenizmi, ırkçı-şöven bir ideoloji olan Kemalizm, hala çok güçlüdür ve Türkiye'de hala birçok sol örgüt bu çemberi tamamen kırabilmiş değildir. Bir kaç istisna hariç çoğunlukla Türk Sol örgütleri Kürt Sorununu "Misak-ı Milli" sınırları içinde görüyorlar, sorunun pratikte çözümüne ilişkin önermeleri de bu çerçeveyi aşmıyor. 12 Eylül'den sonra kimi örgütler tarafından önemli bazı adımlar atılmasına rağmen yaşanan bugünkü süreçte bile Türkiye'de bu çerçeveyi aşan sol örgütlerin sayısı hala çok azdır. Bize göre sorunun can alıcı noktası budur ve geçmişten bu yana Türk Solu'nun Kürt Sorunu'ndaki çıkmazı da buradan kaynaklanıyor. Bunun kaynağı ise ırkçı-şöven bir ideoloji olan Kemalizmdir.

1970'li yılların ortalarına kadar da Türkiye'de bazı Sol çevreler Kürtleri bir ulus olarak dahi görmüyorlardı. Türkiye'de bir dönem ilerici sol çevrelerde "Kürtlerin varlığı-yokluğu" bile tartışılan bir konuydu, ardından "Kürtler ulus mudur, azınlık mıdır?.." tartışması yapıldı. 1970'li yıllar Kürt Solu ile Türk Solu arasında "sömürgecilik" ve "bağımsız örgütlenme" tartışmalarıyla geçti. Eğer bugün Türkiye'de bazı sol ve demokratik çevreler Kürt sorununda nisbi de olsa ileri bazı adımlar atabilmişlerse bu esas olarak Kürdistan'da gelişen mücadelenin ve Kürt örgütlerinin yürüttüğü teorik siyasi çalışmaların bir sonucudur. Türkiye'de artık yeni bir aşamaya girilmiştir. Bugün Türkiye'de sorun artık işçi, köylü, aydın, öğrenci, memur, parlamenter vb. tüm toplum kesimlerinde tartışılan bir sorun haline gelmiştir. Şüphesiz varılan bu aşamadan sonra tartışma uzun vadede beraberinde çözüm yollarını da üretecektir. Bize göre Türk toplumunun şu gerçeği kavraması gerekiyor: Kürt Sorunu aynı zamanda Türk toplumunun da bir sorunudur. Yüzyıllardır sömürgeci baskı ve zulüm politikaları altında ezilen, milli ve tarihi varlığı dahi inkâr edilen Kürtler bugün ulusal-demokratik hakları ve özgürlükleri için haklı bir mücadele veriyorlar. Bu mücadelede Kürt

halkın, herkesten önce Türk halkının destek, dayanışma ve yardımına ihtiyacı vardır. Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesinde ve Kürt ulusunun ezilmesinde Türkiye emekçi halklarının bir çıkarı yoktur, aksine bunun acı sonuçlarına Türkiye halkları da ortak ediliyor. Türkiye'de siyasal gericiğin kökleri büyük ölçüde Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi olgusunda yatıyor. Kürt sorunu çözülmeden Türkiye'de demokratikleşme sürecinin tamamlanması ve gerçek demokrasinin kurulması mümkün değildir. Kürt halkı özgür olmadan Türk halkı da özgür olamaz.

Türkiye'de herhangi bir Türk Sol örgütü yada örgütleriyle "bir parti çatısı altında birleşme" diye bir sorunumuz yoktur. Böyle bir şey ancak Kürt politik örgütleri arasında olabilecek bir şeydir, daha önce belirttiğimiz gibi Kürt örgütleri bu sorunu kendi aralarında zaten tartışıyorlar. Kürt ulusal demokratik örgütlerinin Kürdistan'da bağımsız örgütlenmelerinin nedeni Türkiye'de sosyalist bir örgütün/örgütlerin var olması veya olmamasına bağlı değildir. Türkiye'de sosyalist örgütler olsa da olmasa da Kürdistan'da Kürt halkının kendi ulusal-demokratik ve sosyalist örgütlerini kurması gerekir ve olan da budur. Dünya'daki tüm halklar gibi Kürt halkının da kendi ülkesinin toprakları üzerinde istediği biçimde örgütlenme hakkı vardır, bu hakkın önüne hiç bir engel konulamaz. Geline bu aşamada Türkiye'de Türk Solu örgütleriyle birlikte örgütlenme önermesinde bulunmak tarihi ve toplumsal gelişmeyi tersine çevirmek gibi bir şey olur. Yukarıda dile getirdiğimiz gibi biz Türk Solu örgütleriyle ancak bir güç ve eylembirliği, bunun daha ileri bir aşaması olarak ortak bir mücadele cephesi kurabiliriz. Elbette Türk Solu örgütleri içinde sosyalizmi doğru temelde savunan, Kürt sorununda daha ileri bir düzeyde olan ve doğru çözümler öneren örgütlerle ilişkilerimize önem ve öncelik veririz. Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesi geliştikçe Türkiye'de demokratik, sol ve sosyalist güçler Kürt sorununda daha çok netleşeceklerdir. Bu da iki ülke devrimci güçleri arasında daha sağlam bir diyalogun, kalıcı ve sağlam birliklerin kurulmasına hizmet edecektir.

Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi uzun yıllan alacak olan bir mücadeledir. Uzun yıllan alacak olan bu süreçte Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin önemli görevlerinden biri de Türkiye'de demokrasi mücadelesine katkıda bulunmaktır. Kürdistan ulusal demokratik güçleri, stratejik hedeflerine ters düşmemesi koşuluyla, Türkiye'de olanaklı yasal ve demokratik yollardan da yararlanabilmelidirler. Türkiye'de içine girilen süreçte ulusal-demokratik bazı hakların elde edilmesi, güncel ve acil bazı görevlerin yerine getirilmesi mücadelesi bu anlamda giderek önem kazanmaktadır. Bu alanda Türkiye'de devrimci-demokratik güçlerle; ilerici, sol ve sosyalist çevrelerle ortak iş ve güçbirlikleri önem kazanmaktadır. Bunun yol, yöntem ve araçları ise ancak tartışılarak tesbit edilebilir ve mücadele içinde geliştirilip yetkinleştirilebilir. Kürdistan ulusal demokratik güçleri bu alanda hem görev ve sorumluluklarını yerine getirmeli, hem de bu tür fırsat ve olanaklardan yararlanmayı bilmelidirler.

***

"Kürt hareketleri kendi ülkelerindeki muhalefet ile birleşmek yerine, bulunduğu ülkenin rakibi devletle ilişki kurmayı temel aldığı için yeniliyor." belirlemesine katılmıyoruz. Bu belirlemeye katılmamak, bazı Kürt hareketlerinin sömürgeci devletlerden birine dayanarak diğerine karşı mücadele etme taktiğine karşı olmadığımız anlamına gelmiyor. Bir kere Kürt hareketinin yenilgisinin temel nedeni bu değildir, bu olsa olsa tali bir nedendir. İkinci olarak Kürt hareketi belli ilişkiler içinde olsa bile rakip devletlerden birine dayanmayı "temel" almıyor. Biz örgüt olarak sömürgeci devletler arasındaki çelişkilerden yararlanma taktiğini temelden red etmiyoruz, ancak bunun temel alınması ve bir strateji haline getirilmesi yanlıştır ve büyük bir hata olur, diyoruz. Biz örgüt olarak ülke içinde ve uluslararası düzeyde bağımsızlıkçı, kişilikli ve halkımızın kendi öz gücüne dayanan bir politikayı temel alıyoruz, bu olmadan onurlu ve başarılı bir ulusal kurtuluş hareketinin sürdürülmesi olanaklı değildir. Kürt sorununda, bölgede rakip devletler arasındaki çelişkiler sonuna kadar kullanılacak çelişkiler değildir, tarihin her döneminde Kürt hareketi ciddi boyutlar kazandığında sömürgeci devletler kendi aralarındaki çelişkileri bir kenara koyarak, Kürt halkına karşı daima birleşmişlerdir. Kürdistan'ın sömürgeci devletlerle çevrili olması ve uluslararası ciddi bir desteğin olmaması bazı Kürt hareketlerini zaman zaman rakip devletlerle ilişkiye zorlayan önemli nedenlerden biridir. Böyle bir durumda Kürt örgütlerinden bazıları rakip devletlerle taktik zorunlu bazı ilişkilere girse bile dikkat edilmesi gereken nokta diğer parçalardaki mücadelelere engel teşkil etmemek ve bu devletlerin kışkırtmalarına alet olmamaktır. Şunu da belirtmek gerekir ki Kürtlerin yaşadığı ülkelerdeki muhalefet hareketleri de bugüne kadar Kürt ulusal hareketlerine karşı doğru bir politika izlememişlerdir. Çoğu zaman Kürt ulusal hareketine karşı kendi burjuvazileriyle uzlaşmış ve devletin politikasını desteklemişlerdir. Bize göre asıl sorun burada aranmalıdır. Türkiye'de TKP 1920-1940 döneminde ortaya çıkan Kürt ulusal hareketlerine karşı cephe alarak Kemalist diktatörlüğün yanında yer almıştır. TKP, Kürt ulusal hareketlerini emperyalizmin kışkırtması olarak tanımlayarak Komünist Enternasyonal'e kadar bunun taşıyıcılığını yapmıştır. Bugün de bu ülkelerde bazı sol güçler aynı temeyi işlemekte ve kendi burjuvazileri yanında saf tutmaktadırlar. Irak'ta kanlı Baas yönetimi napalm bombalarıyla Kürt halkını katliamdan geçirirken İKP 1978'e kadar da Baas'la iktidar ortağıydı. Keza TUDEH İran'da 1946'da Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşu sırasında ve 1979'da Şah'ın devrilmesinden sonra Kürt ulusal hareketine karşı farklı bir tutum izlememiştir. Türkiye, Irak, İran ve Suriye halkları ve ilerici güçleri Kürt ulusal hareketinin birinci dereceden müttefikleridir, bu nedenle Kürt ulusal hareketi açısından bu ülkeler muhalefet güçlerinin tavrı son derece önemlidir. Kürt ulusal hareketi ile bu ülkeler muhalefet hareketleri arasında güven, dayanışma ve birliktelliğin sağlanmasında Kürt örgütleri kadar bu ülkeler ilerici güçlerine de (ve hatat daha çok) büyük görevler düşüyor.

****

TÜRKİYE VE KÜRDİSTAN'DA DİNCİ HAREKETİN GELİŞMESİ VE İZLENMESİ GEREKELİ POLİTİKA NE OLMALIDIR?

Son yıllarda genel olarak Türkiye'de ve özel olarak Kürdistan'da dinci hareket önemli bir gelişme göstermiştir. Bunun başlıca nedenleri olarak İran İslam devrimi, 12 Eylül'den sonra faşist diktatörlüğün dinci çevrelere sağladığı devlet desteği, Türkiye'de ve Kürdistan'da sol hareketin yenilgisi ve ağır darbeler alması, sosyalizmin Dünya çapında prestij kaybetmesi, çözümsüz kalan ekonomik ve toplumsal sorunların derinleşmesi, kitlelerde artan kurtuluş arayışları vb. sayılabilir. Türkiye'de dinci hareket geldiği bugünkü konumuyla, bugün ve gelecek için, ciddi bir tehlike haline gelmiştir. Ancak Türkiye ve Kürdistan'daki dinci hareketi iki kategoriye ayırmak ve "Radikal İslamcı Hareketi" farklı bir konumda değerlendirmek gerekiyor. Burada belirtilmesi gereken diğer bir olgu ise dinci akımların tüm Dünya'da güçlendiği ve Ortadoğu'da çeşitli tendanslarıyla İslami hareketin hızla gelişmekte olduğudur.

Bugün dinci partilerin Kürdistan'daki oy oranı %25'e kadar yükselmiştir. Bunun özgül bazı nedenleri de vardır. Kürdistan'ın iktisadi ve toplumsal alandaki geriliği, geleneksel toplum ilişkilerinin güçlü olması ve devletin dini Kürt ulusal hareketine karşı bir silah olarak kullanma politikası vb.

Ancak, devletin dini Kürt ulusal hareketine karşı bir silah olarak kullanma politikası son yıllarda ters tepmeye başlamıştır. Bu bağlamda bugün Kürdistan'daki dinci hareketi iki kategoride ele almak lazımdır. Birincisi: Devletin denetiminde ve devletle bütünleşen dinci kesimlerdir. Bunlar 1940'tan bu yana Kürdistan'da sürdürülen geleneksel dinci politikanın takipçileri olan ve gizli veya açık bir biçimde devlet tarafından organize edilen bazı tarikatlar ve mezhepler, Kuran kursları, Diyanet Teşkilatı çalışmaları, devletin himayesinde faaliyet yürüten şeyh ve molla kesimleri ve bunların etkisi altında bulunan çevrelerdir. Bu kesimler çoğunlukla Kürt ulusal hareketine karşı olan (en azından bu aşamada) çevrelerdir. İkincisi: Radikal İslamcı Hareketidir. Son yıllarda dinci hareket bünyesinde gözlemlenen en önemli gelişmeden biri de bu hareketin kendi içinde giderek hem devletten ve hemde "Türk İslam Sentezi"nden kopması ve radikal bir çizgiye yönelmesidir. Bu tesbit belirli oranda Türkiye'deki İslami Hareket içinde geçerlidir. Dinci hareketin bir kesimi devletin koyduğu sınırları aşarak resmi ideolojiyle hesaplaşma sürecine girmiştir, hatta yer yer devlete yönelen bir aşamaya gelmiştir.

Bugünkü dinci hareket geçmişten farklı bir konumdadır, radikal yeni bir İslamcı kuşak yetişmektedir. Bu kuşak İslam dinini salt bir itikat ve ibadet dini olarak algılamıyor, İslami ekonomik, sosyal ve siyasal alanda alternatif bir kurtuluş yolu olarak görüyor ve buna göre davranıyor.

Kürdistan'da ise "Radikal İslamcı Milliyetçi" yeni bir hareket gelişiyor. Kürdistan gerçeklikleri ve Kürt halkının Ortadoğu düzeyinde kendini dayatan mücadelesi bu hareketin ortaya çıkaran temel nedendir. Bu hareket hala gerçek kimliğini bulmamışsa da bugün hesaba katılması gereken önemli bir potansiyel bir güç haline gelmiştir. Bu İslami çevrelerde, Kürt yurtsever aydınlarının 1960'lı yılların sonunda ve 1970'li

yıllarda Türk Solu 'yla başlattıkları tartışma ve ayrışma sürecine benzer, bir ayrışma ve kendi ulusal kimliğini bulma dönemi yaşıyor. Kuşkusuz bu, Kürt ulusal hareketi açısından son yılların yeni ve önemli bir gelişmesidir, ileride ulusal hareket saflarında önemli bir boşluk doldurulmuş olacaktır. Milliyetçilik, din, sol ve sosyalist akımlar ulusal hareketin ideolojik ve siyasal niteliğini belirleyen üç önemli kaynaktır. Bu anlamda Kürdistan'da milliyetçi dinci hareketin giderek politik bir kimlik kazanması doğal bir gelişme olarak karşılanmalıdır.

Bize göre Kürt politik örgüt ve partileri din, laiklik ve dinci harekete karşı yeni bir politika belirlemelidirler. Gelecekte Kürdistan'da dinci milliyetçi hareketin değişik toplum kesimlerinden geniş bir kitleyi kucaklayan bir hareket haline geleceğini bugünden görmek lazımdır. Bu noktada devrimci hareketi ikili bir görev bekliyor: a) Dinci harekete karşı ideolojik alanda mücadele yoğunlaştırılmalı ve bu kesimlerin etkilediği toplum katmanlarında siyasal çalışma daha çok yoğunlaştırılmalıdır. Kuşkusuz bunun din düşmanlığına dönüştürülmesi doğru değildir, bu iki nokta birbirine karıştırılmamalıdır. b) İlerde objektif konumuyla sömürgecilğe ve emperyalizme karşı tavır aldığı oranda dinci milliyetçi hareketin politik temsilcisi durumunda olan güçlerle ulusal kurtuluş platformunda ittifakın yolları aranmalıdır. Kürt devrimci örgütlerinin politikası milliyetçi dinci çevreleri itici bir politika olmamalıdır, bu akımı ulusal kurtuluş platformuna çekerek, onun yurtsever, demokratik ve halkçı özünün geliştirilmesi için bugünden çaba göstermelidirler.

SOSYALİST ÜLKELERDEKİ GELİŞMELER. SOSYALİZM VE ULUSAL SORUN

1980'li yılların sonu sosyalist ülkelerin bir çözülme sürecine girdiği yıllar oldu. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkeleri hızlı bir çöküşün içindedirler, Doğu Avrupa'da iktidarların yıkılışı ardı ardına birbirini izledi. SB ve Doğu Avrupa ülkelerindeki bu durum Dünya'da beraberinde yeni gelişme ve değişimlere yol açmıştır.

SB'de 77 yıllık sosyalizm uygulaması Marks ve Lenin'in öngördüğü bir çizgide geliştirilemedi. Bugün SB'de ekonomik, sosyal, siyasal ve milli sorunlarda vb. tam bir kaos ve kargaşa egemendir. Değerlendirmede esas alınması gereken bize göre SB olmalıdır. Dünyadan bugüne SB'deki yapılanmayı gerçek sosyalist bir yapılanma olarak görmek mümkün değildir, ortaya çıkan yapılanmayı "Reel Sosyalist bir yapılanma" olarak tanımlamak en doğrusudur. Bazı çevreler bugün sosyalist ülkelerde ortaya çıkan sonuçtan hareketle sosyalizmin kendisini mahkum etmek istiyorlar. Bu doğru bir yaklaşım değildir, sosyalizm bir bilimdir ve 70 yılı aşkın deney ve birikimlerine dayanarak tarihi ve toplumsal gelişmenin yolunu açmaya devam edecektir.

SB'deki gelişmeleri ve Mikhail Gorbacov'un başlattığı "GLASNOST" ve "PRESROYKA" hareketini iki yönlü olarak değerlendirmek gerekiyor. Bunun olumlu yanı şudur: SB'nin açıklık politikasına gerçekten ihtiyacı vardı. Yıllarca kapıların modern dünyaya kapatan SB derin ekonomik, sosyal, siyasal ve milli sorunlarla boğulma noktasına gelmişti. Gorbacov olmasa da SB bir gün mutlaka iç sorunlarını dışa vuracak bir patlama noktasına gelecekti. Sosyalizm bir bilim olduğuna göre kendi sorunları ve kendi gerçekliklerinden korkmaması gerekiyor. SB ve ona bağlı olarak Doğu Avrupa ülkelerinin durumunun açığa çıkması ve bununla birlikte sosyalizmin 77 yıllık pratiği içinde kendi sorunlarını açık tartışma gündemine getirmesi bu anlamda olumlu bir gelişmedir ve sosyalizmin geleceği açısından daha yararlıdır. Dünya'da tüm sosyalistler açısından geleceğin sosyozizmi için bundan çıkarılacak büyük dersler vardır. Sosyozizmin bugüne kadar ki tarihi deney ve birikimleri gelecek için sağlam yeni bir teorik ve pratik inşa için sosyalistlere değerli veriler veriyor. Bu anlamda SB'nin bugünkü durumu ve sosyalizmin geçici prestij kaybı gelecek için sosyalistleri karamsarlığa götüreceği bir sonuç olarak görülmemelidir. Sosyalizm tarihi ve toplumsal gelişmenin yolunu açacak ve bu yolda bizzat kendi yolunu da bulacaktır.

Bu gelişmelerin olumsuz yanı ise şudur: Uygulamaya konulan "Prestroyka" (Yeniden Yapılanma) programı başta amaçlananın tersi bir istikamette yürüyor. Doğu Avrupa ülkeleri daha şimdiden emperyalist-kapitalist sistemin yedeğine düştüler, bu ülkelerde girilen süreçten geri dönülmesi artık mümkün değildir. Fakat asıl sorun "sosyalizmin kalesi" olarak kabul edilen SB'nin içine girdiği süreçtir. Son iki yıldır SB'de yaşanan gelişmeler sosyalizmin tarihsel birikimleri açısından kaygı verici bir duruma gelinmiştir. SB'nin ve sosyalizmin sorunlarının çözümü sosyalizmin kendi sınırları içinde aranmalıdır.

SB ve Doğu Avrupa ülkelerinde meydana gelen gelişmeler tüm Dünya'da sosyalizmin ve sosyalist demokrasinin, parti ve devlet olayının vb. yeniden tartışılmasını gündeme getirmiştir. Bu noktada şunu söyleyebiliriz: Sosyalist demokrasinin olmadığı yerde sosyalizmin doğru esaslar üzerinde inşası olanaklı değildir. Sosyalist demokrasi işçi sınıfı ve diğer tüm emekçi sınıfların üretimde olduğu kadar, yönetim ve denetimde de doğrudan ve fiili olarak yer aldığı, kendileri adına kendilerinin söz ve karar sahibi olduğu bir yönetimdir. Bu da ancak sosyalizmin bilimsel, demokratik ve insancıl temellerde kurulduğu, bireyin çıkarlarının toplumun genel çıkarlarıyla uyumlu bir biçimde geliştirilip korunduğu ve insanları özgürleştiren bir sisteme işlerlik kazandığı zaman mümkündür. Bunun için burjuva partilerinin kurulmasına izin ve imkan tanımak gerekmiyor, sosyalist çoğulculuk ilkesi bunu karşılamaya yeterlidir. Sosyalist çoğulculuktan anlaşılması gereken tek partide de olsa farklı görüşlerin yaşamasına olanak tanıyan veya aralarında görüş ayrılıkları da olsa sosyalizmi savunan birden fazla partinin kurulmasına imkan tanıyan demokratik bir yöntemin izlenmesi ve bu anlayışın toplumda yerleştirilmesidir.

Burada esas olarak SB'nin ulusal sorun konusundaki durumuna değinmekte yarar görüyoruz. Dünya'da ilk sosyalist devrimin gerçekleştiği ve ulusal sorun konusunda Dünya'nın ve Çarlık Rusyası'nın o günkü koşullarında önemli adımların atıldığı SB'de ulusal sorunun çözümlenemediğini, geline bugünkü aşamada daha çok karmaşık bir hal aldığını görüyoruz. Bugün SB'de milliyetçilik akımları Dünya'nın çok uluslu her hangi bir ülkesinde görülenden daha güçlüdür ve etnik çatışmaların her geçen gün kızıştığı SB bir bölünmeyle yüzyüzedir. Kuşkusuz burada bunun nedenlerini tartışmaya olanağımız yoktur. Burada ancak şunu söyleyebiliriz ki SB'de ulusal sorun daha başından beri esaslı bir biçimde çözülemedi. Lenin soruna büyük bir önem veriyordu, ancak sorunun esaslı bir biçimde çözümüne ne zaman ve olanak buldu, ne de o günkü koşullar sorunun köklü çözümüne olanak tanıyabiliyordu. Devrim öncesi Çarlık Rusyası bir halklar hapishanesiydi, bir çok halk sömürge, yarı-sömürge ve bağımlılık koşullarında yaşıyordu. Ekim Devrimi bu halklara sadece kurtuluşun kapısını açabildi ve ulusal sorunun çözümünde yol gösterdi. Ancak Ekim Devriminin açtığı bu yolda fazla bir mesafe alınamadı. SB'de ulusal soruna getirilen o günkü çözüm Çarlık Rusyası'na göre tarihi olarak çok ileri bir adımdı, belki de o günkü Dünya ve Çarlık Rusyası koşullarına göre yeterli bir çözüm biçimiydi de, ancak çağımız koşullarına göre yeterli bir çözüm değildir. Elbette bundan hareketle sosyalizmin ulusal sorunun çözümünde yetersiz kaldığı söylenemez. Örneğin bir Finlandiya örneği vardır. Dünya'da UKKTH ilkesini gerçekten ve pratikte ilk uygulayan Ekim Devrimi olmuştur.

Türkiye'de sol örgütler bugüne kadar ulusal sorunun çözümünde teorik ve pratik olarak hep Sovyet modelini örnek gösterdiler. Bugün artık bu modelin de yeterli bir çözüm getiremediği ortaya çıkmıştır. Şimdi ulusal sorunda daha gerçekçi olmak ve daha pratik davranmak gerekiyor.

Ulusal sorun ve ulusal kurtuluş hareketleri çağımızın temel olgularından biri olmayı devam ediyor. Yeni Dünya koşullarında ulusal sorunun gerçekçi ve adaletli çözümü ancak sömürge ve ezilen ulusların iradeleri önündeki tüm engellerin ortadan kaldırılması, özgürlük ve bağımsızlık mücadelelerinin başarıya ulaşmasıyla mümkündür. Eşit, özgür ve serbest iradeye dayanmayan hiç bir birliktelik savunulamaz.

Lenin dönemi dahil, Ekim Devriminden bu yana SB'nin Kürt sorununa karşı izlediği politikayı (daha doğrusu politikasızlığı) onaylamak mümkün değildir. SB Kürt sorununda daima bir devlet politikası izlemiştir, Kürt halkının mücadelesine karşı sürekli olarak ilgili devletlerle (Türkiye, Irak, İran, Suriye) ilişkilerini temel almıştır. Lenin döneminde bile SB'nin yanı başında Kürt halkına karşı girişilen katliamlar görmezlikten gelinerek "Sovyetler Birliği'nin korunması" adına ırkçı-şöven Kemaalistler desteklemiştir. SB'nin Mahabat Kürt Cumhuriyeti'ne karşı tavır da biliniyor. Irak'ta Saddam Hüseyin yönetiminin Kürt halkına karşı giriştiği soykırımların uluslararası düzeydeki sorumlularından biri de SB'dir. Sosyalizm adına hareket eden SB Dünya'da, özellikle de Ortadoğu'da, bir devlet politikası izlemiştir. Bu politikadan, başta ulusal kurtuluş hareketleri olmak üzere, tüm Dünya devrimci hareketi zarar görmüştür.

Nisan 1991

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI (KUK)
AVRUPA YÜRÜTME KOMİTESİ